

הנודר מן הירק פרק שביעי נדרים

(א) ומ"ק י"ג: (ב) ופי' מופסות ר"ה י"ב ד"ה תנא, (ג) ופי' ומעשר הכל לרוב (ד) ופי' ופאלגות פי' נשא מ"י קנה ארבע ובל תבטל שדה אחר אפי' וכו' וכו' תנן פי' ה"רן ד"ה (ה) ופי' ממתני', (ו) ופי' שיעור נ"י, (ז) ופי' שיעור נ"י, (ח) ופי' שיעור נ"י, (ט) ופי' שיעור נ"י, (י) ופי' שיעור נ"י, (יא) ופי' שיעור נ"י, (יב) ופי' שיעור נ"י, (יג) ופי' שיעור נ"י, (יד) ופי' שיעור נ"י, (טו) ופי' שיעור נ"י, (טז) ופי' שיעור נ"י, (יז) ופי' שיעור נ"י, (יח) ופי' שיעור נ"י, (יט) ופי' שיעור נ"י, (כ) ופי' שיעור נ"י, (כא) ופי' שיעור נ"י, (כב) ופי' שיעור נ"י, (כג) ופי' שיעור נ"י, (כד) ופי' שיעור נ"י, (כה) ופי' שיעור נ"י, (כו) ופי' שיעור נ"י, (כז) ופי' שיעור נ"י, (כח) ופי' שיעור נ"י, (כט) ופי' שיעור נ"י, (ל) ופי' שיעור נ"י.

מתני' אלא מחמשת מינין. מטה ושעורה וזכמין ושיפון ושכולת
שועל: רבי מאיר אומר כו'. זהא ודאי מודיעא לך
שהנודר מן התבואה אינו אסור אלא מחמשת מינין אבל הנודר מן
הדגן אסור בכל מין דמדינא (א) משמע דבר שעשין ממנו כרי
ופול המגרי יבש עושין ממנו כרי
ולחי אסור: גמ' למימרא דגון.
דכתיב בקרא כל מין דמדינא משמע
דכתיב במעשר מן המורה ופי' משאר
מינין מדקמיה הנודר מן הדגן אסור
בכל: ופסוקו הדבר. כלומר קיבילו
עליהם תקנתא של חזקיהו לעשר הכל
דכתיב הרבו בני ישראל וגו' אז
אמרת בשלמא דדגן לא משמע אלא
מחמשת מינין היינו דלמא קרא
למימר הרבו בני ישראל דלפי' דבר
שלא נחייב במעשר מן המורה כגון
שאר מיני דמדינא היו מעשרים כדי
להחזיק בתקנה אלא אי אמרת דגן
כל מיני דמדינא משמע מאי וכפסוקו
הדבר הרבו כלומר מה הוסיפו על
מה שכתוב בתורה: אמר אביי. (ב)
אלא דמדינא משמע ומאי וכפסוקו הדבר
הרבו לאימתי פירות האילן וירק
דכריכו בו בני ישראל ליתן מהן
משאר דמדאורייתא לא מחייב במעשר
אלא דמדינא דמדינא דלא משמע אלא
מחמשת מינין: ופסוקו השדה לרוב.
אלמא דתבואה משמע כל מיני דהא
דכתיב ותבואת השדה לאו מחמשת
מינין (ו) דליקרו תבואה: תבואה
קמא לא משמע אלא מחמשת מינין
תבואת השדה משמע כל מיני הגדל
מן השדה: פקיד. לזה נצוהו:
היינו מיקריא. כלומר ממה אגבה
אזומו ומזון: אלא מחמשת מינין.
ואינו גובה אלא מחמשת מינין:
עללשא. משמע כל מיני שעורה
ומשכח ופי' משאר פירות שמשכחין
כל מיני אלא: (ז) ד"ה
לזה נצוהו מן: אהדרו לקמיה
דרכא. לאוהא תשובה: שר כפיס
ושכר סמיטוס. גובה מהן או לא: מי
אמרינן כיון דפסחן. שמתחפרין כל
זמן שמתעייפין: לאו עללשא. מיקרו
שאין עולה ומשכחין ולא גבי מייניהו:
או דילמא כיון דלא ידע פסחיהו.
שעל יד על יד מתחפר ואינו ניכר
פסחיהו להדיא והואיל ונוטל היינו
שכר עולה ומשכחין הוי והינו ליה
מהווא אגרא: אמרו קמיה דרב
יוסף. הא דלמך רבא דהא לא
מיעביא ליה דעללשא כל מיני משמע:
דמי למויגא דרכא. כשכסיה רבא
לומד לפניו היה מוזג לו צענין זה:
לא חיסר אכרעך כו'. לפי שהגיס לנו שאל לו מקרא זה כדי להשפיל דעתו: כמדבר שהוא מופקר לכל.

מתני' הנודר מן הדגן אסור בפול המצרי
יבש דברי רבי מאיר וחכ"א אינו אסור אלא
בחמשת המינין רבי מאיר אומר הנודר מן
התבואה אינו אסור אלא מחמשת המינין
אבל הנודר מן הדגן אסור בכל ומותר
בפירות האילן וירק: גמ' למימרא דדגן
כל דמדינא משמע מתיב רב יוסף ויכפרין
הדבר הרבו בני ישראל [ראשית] דגן תירוש
ויצהר וכל תבואת שדה (לרוב וגו') ואי
אמרת דגן כל דמדינא משמע מאי וכפסוקו
הדבר הרבו אמר אביי לאימתי פירות האילן
וירק: ר' מאיר אומר הנודר מן התבואה
וכו': אמר ר' יוחנן הכל מודים בנודר מן
התבואה שאין אסור אלא מחמשת המינין
שאין אסור אלא מה' המינין פשיטא מהו
דתימא תבואה כל מיני משמע קמשמע לן
דלא משמע כל מיני מתיב רב יוסף וכפסוקו
הדבר הרבו בני ישראל כו' אמר רבא תבואה
לחוד תבואת שדה לחוד בר מר שמואל
פקד דליתגון תליסר אלפי זוזי לרבא מן
עללשא דנהר פניא שלחה רבא לקמיה דרב
יוסף עללשא היכי מיקריא אמר רב יוסף
מ' מתניתין היא ושיון בנודר מן התבואה
שאין אסור אלא מחמשת המינין א"ל אביי

מתני' הנודר מן הדגן אסור בפול המצרי יבש. דכיון דמדינא
שעשין ממנו דגן סבידא ליה לרי' מאיר דדגן מיקרי:
גמ' וכפסוקו הדבר. מקרא הוא בד"ה. דימיני חזקיהו לא היו
ה' וכתיב וכפרון הדבר שנתחזקה
וגברה תקנתו של חזקיהו: הרבו בני
ישראל וגו' ואי אמרת דגן כל
דמדינא משמע מאי וכל תבואת השדה.
דהא כל דמדינא הוו בכלל דגן ואם
כן כל תבואת השדה בכלל: לאימתי
פסוקו האילן וירק. שאין עושין דגן
מהן: הכל מודים בנודר מן הפסולת
וכו'. דלע"ג דהיינו לה כמתניתין
בלשון ימיד דברי הכל היא: מהו
דפיסא תבואה כל מיני משמע.
דמתרגמינן עללשא דעללשא משמע
כל מיני כדלמרינן לקמן: בר מר
שמואל פקיד וכו' עללשא היכי
מיקריא. שאל היה לו לרבא לטובל
אלא מעללשא שיהיה לו [בר] מר שמואל:
אינו אסור אלא מחמשת המינין.
והוא סבידא ליה לרי' יוסף דכיון
דעללשא תרגוס תבואה הוא חמשת
המינין בלמוד משמע: עללשא כל
מיני משמע. דעללשא לשון ביאה
והכנסה ושכח: דיון מויגא דמי
למויגא דכריה דרב יוסף בר חמא.
דמויג על חד תלתא מיא דרכא הוא
דלמרי' כל חמרא דלא דרי על חד
תלתא מיא לאו חמרא הוא: מאי דכסיב
ומדבר מסנה. נכתובין רב יוסף
להזכיר רבא שיהא שפל רוח ביותר:
כל

הנדרות הב"ח

(א) גמ' תנא נמי הכי
רשיון: (ב) רש"י ד"ה ר'
מאיר וכו' נכל מין דמדינא
דדגן משמע: (ג) ד"ה
אמר אביי לעולם דגן
כל דמדינא משמע פסיד
ואיכ"ר מיה מאי ופסוקו
וכי מיני דמדינא פסיד
ואיכ"ר מיה דלא משמע
כל מיני אלא: (ד) ד"ה
וקמלתי וכו' מחמשת מינין
קמרי ואיקרו תבואה
פסיד: (ה) ד"ה תבואת
שעשעו לו: (ו) ד"ה
שקופין כי מנו השקוף.
כיב פ"ל כפסוקו סוף
דף ט'
ד"ה.

משהו נגן אלס: מאי ובפסוקו דרבי.
למימרא דרבא כו'. רב
יוסף בני נחור היה נכב
היה רחוק והימינו נכב
מכר רב יוסף בתנו של
רבא מתלמידיה היה נכב
ליתן מים במה ועודוין
ד"ה.

מוסף רש"י

הנדר מן הדגן אסור בפול המצרי יבש. דכיון דמדינא
שעשין ממנו דגן סבידא ליה לרי' מאיר דדגן מיקרי:
גמ' וכפסוקו הדבר. מקרא הוא בד"ה. דימיני חזקיהו לא היו
ה' וכתיב וכפרון הדבר שנתחזקה
וגברה תקנתו של חזקיהו: הרבו בני
ישראל וגו' ואי אמרת דגן כל
דמדינא משמע מאי וכל תבואת השדה.
דהא כל דמדינא הוו בכלל דגן ואם
כן כל תבואת השדה בכלל: לאימתי
פסוקו האילן וירק. שאין עושין דגן
מהן: הכל מודים בנודר מן הפסולת
וכו'. דלע"ג דהיינו לה כמתניתין
בלשון ימיד דברי הכל היא: מהו
דפיסא תבואה כל מיני משמע.
דמתרגמינן עללשא דעללשא משמע
כל מיני כדלמרינן לקמן: בר מר
שמואל פקיד וכו' עללשא היכי
מיקריא. שאל היה לו לרבא לטובל
אלא מעללשא שיהיה לו [בר] מר שמואל:
אינו אסור אלא מחמשת המינין.
והוא סבידא ליה לרי' יוסף דכיון
דעללשא תרגוס תבואה הוא חמשת
המינין בלמוד משמע: עללשא כל
מיני משמע. דעללשא לשון ביאה
והכנסה ושכח: דיון מויגא דמי
למויגא דכריה דרב יוסף בר חמא.
דמויג על חד תלתא מיא דרכא הוא
דלמרי' כל חמרא דלא דרי על חד
תלתא מיא לאו חמרא הוא: מאי דכסיב
ומדבר מסנה. נכתובין רב יוסף
להזכיר רבא שיהא שפל רוח ביותר:
כל

מיה דמי תבואה לא משמע אלא מחמשת המינין עללשא כל מיני משמע
ואדרוהו לקמיה דרבא אמר הא לא קא מיבעיא לי דעללשא כל מיני
משמע הא הוא דאיבעיא לי שכר בתים ושכר ספינות מאי מי אמרינן
כיון דפחתן לאו עללשא היא או דילמא כיון דלא ידע פחתיהו עללשא
היא אמרוהו רבנן קמיה דרב יוסף אמר וכי מאחר דלא צריך לן אמאי שלא
לן איקפד רב יוסף שמע רבא ואתא לקמיה כמעלי' יומא דכפורי אשכחיה
לשמעיה דהוה קא מויג קמיה כסא דחמרא אמר ליה הב לי דאמויג ליה
אנא יהב ליה וקא מויג איהו כסא דחמרא כי קא שתי אמר הרין מויגא
דמי למויגא דרבא בריה דרב יוסף בר חמא אמר ליה הוא ניהו אמר ליה
לא תיתיב אכרעך עד דאמרת לי פירושא דהרין מילתא מאי דכתיב
ומדבר מתנה וממתנה נחליאל ומנחליאל במות א"ל כיון שעושה
אדם את עצמו כמדבר שהוא מופקר לכל תורה ניתנה לו במתנה שנאמר
ומדבר מתנה וכיון שניתנה לו במתנה נחלו אל שנאמר וממתנה נחליאל
וכיון שנחלו אל עולה לגדולה שנאמר ומנחליאל במות ואם הגביה עצמו
הקב"ה משפילו שנאמר וימכמות הגיא ולא עוד אלא ששוקעין אותו
בקרעק שנאמר ונשקפה על פני הישימון ואם חוזר בו הקב"ה מגביהו
שנאמר
לעשר ספינות ירק וכאשר
מתחזק התקנה הרבו בני
ישראל להביא מעשר מל:
אי אביי דגן כ"ה רבינן

משמע נגטן בני אלס: מאי ובפסוקו דרבי.
למימרא דרבא כו'. רב
יוסף בני נחור היה נכב
היה רחוק והימינו נכב
מכר רב יוסף בתנו של
רבא מתלמידיה היה נכב
ליתן מים במה ועודוין
ד"ה.

משהו נגן אלס: מאי ובפסוקו דרבי.
למימרא דרבא כו'. רב
יוסף בני נחור היה נכב
היה רחוק והימינו נכב
מכר רב יוסף בתנו של
רבא מתלמידיה היה נכב
ליתן מים במה ועודוין
ד"ה.

משהו נגן אלס: מאי ובפסוקו דרבי.
למימרא דרבא כו'. רב
יוסף בני נחור היה נכב
היה רחוק והימינו נכב
מכר רב יוסף בתנו של
רבא מתלמידיה היה נכב
ליתן מים במה ועודוין
ד"ה.

משהו נגן אלס: מאי ובפסוקו דרבי.
למימרא דרבא כו'. רב
יוסף בני נחור היה נכב
היה רחוק והימינו נכב
מכר רב יוסף בתנו של
רבא מתלמידיה היה נכב
ליתן מים במה ועודוין
ד"ה.

פירוש הרא"ש

משהו נגן אלס: מאי ובפסוקו דרבי.
למימרא דרבא כו'. רב
יוסף בני נחור היה נכב
היה רחוק והימינו נכב
מכר רב יוסף בתנו של
רבא מתלמידיה היה נכב
ליתן מים במה ועודוין
ד"ה.

משהו נגן אלס: מאי ובפסוקו דרבי.
למימרא דרבא כו'. רב
יוסף בני נחור היה נכב
היה רחוק והימינו נכב
מכר רב יוסף בתנו של
רבא מתלמידיה היה נכב
ליתן מים במה ועודוין
ד"ה.